

FILIPINES, DESPRÉS LA REVOLUCIÓ

Només falta un miracle

Una crisi aguda que es palpa en tots els ambients de l'illa. Misèria pertot arreu. Bancarrota econòmica. Actuacions de la guerrilla. Conflictes entre la minoria musulmana i els cristians. A punt d'aprovar per referèndum una nova constitució, els filipins esperen un miracle, que personalitzen, encara, amb Cori Aquino. Malgrat la darrera sagnant actuació del seu exèrcit.

Jaume Bartrolí (Manila)

Manila. He arribat a Zamboanga, a l'illa filipina de Mindanao, un diumenge al vespre. Aquella matinal, una granada va fer dotze ferits al bar El Bida de l'aeroport. De matí, el Moro Islamic Liberation Front (MILF), un petit grup guerriller, ha atacat una església de la veïna ciutat d'El Salvador durant la missa: el balanç és de deu morts i noranta-sis ferits. La violència forma part de la vida quotidiana, i els residents omplen el visitant de consells: no surtis mai de nit, i, si ho fas, fes-ho acompanyat i deixa diners i rellotge a l'hotel; si surts fora de la ciutat, o vas a les illetes de sorra davant el port, demana un «escorta» a la policia.

Moros contra cristians

«L'únic moro bo és el moro mort», em diuen la nit de la meua arribada uns nois que he conegut. Són cristians, naturalment, i un d'ells, policia. Raonant-hi, al final em concedeixen que amb els musulmans de Zamboanga —on els catòlics són majoritaris— es pot conviure bé, però que els que vénen de l'arxipèlag de Sulú —on quasi tothom és musulmà— «són mig salvatges, traïdors i assassins».

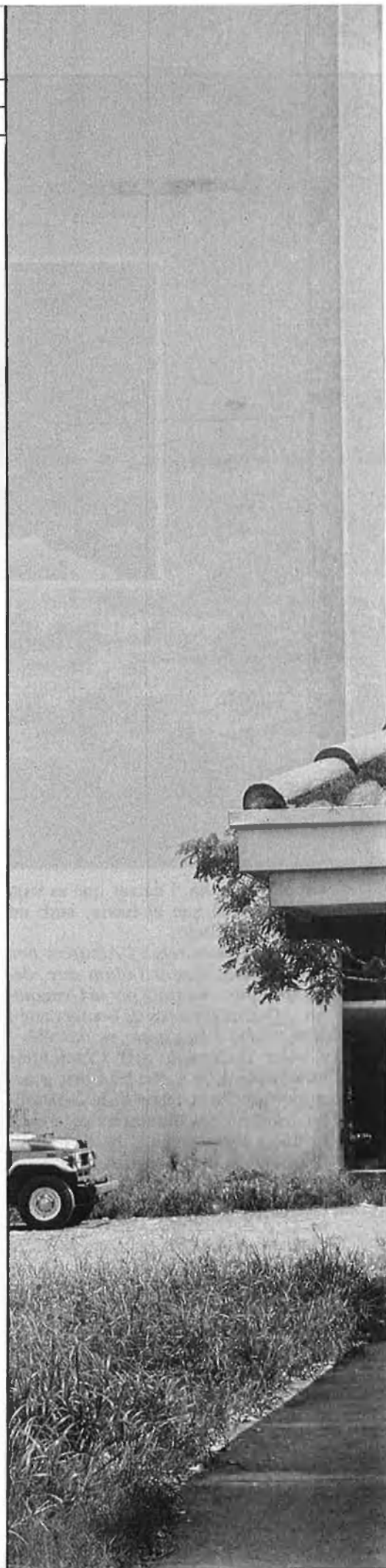
A poques hores amb ferri de Zamboanga, a l'illa de Basilan, els musulmans són la meitat de la població, i les guerrilles mores controlen l'interior selvàtic. Ara se'ls veu també circulant amb *jeeps* per la ciutat, per davant els soldats. Fins fa poc la meitat dels autobusos que anaven des d'Isabela, la capital, fins a Lamitan, eren atacats pel camí. Ara es fa la travessa

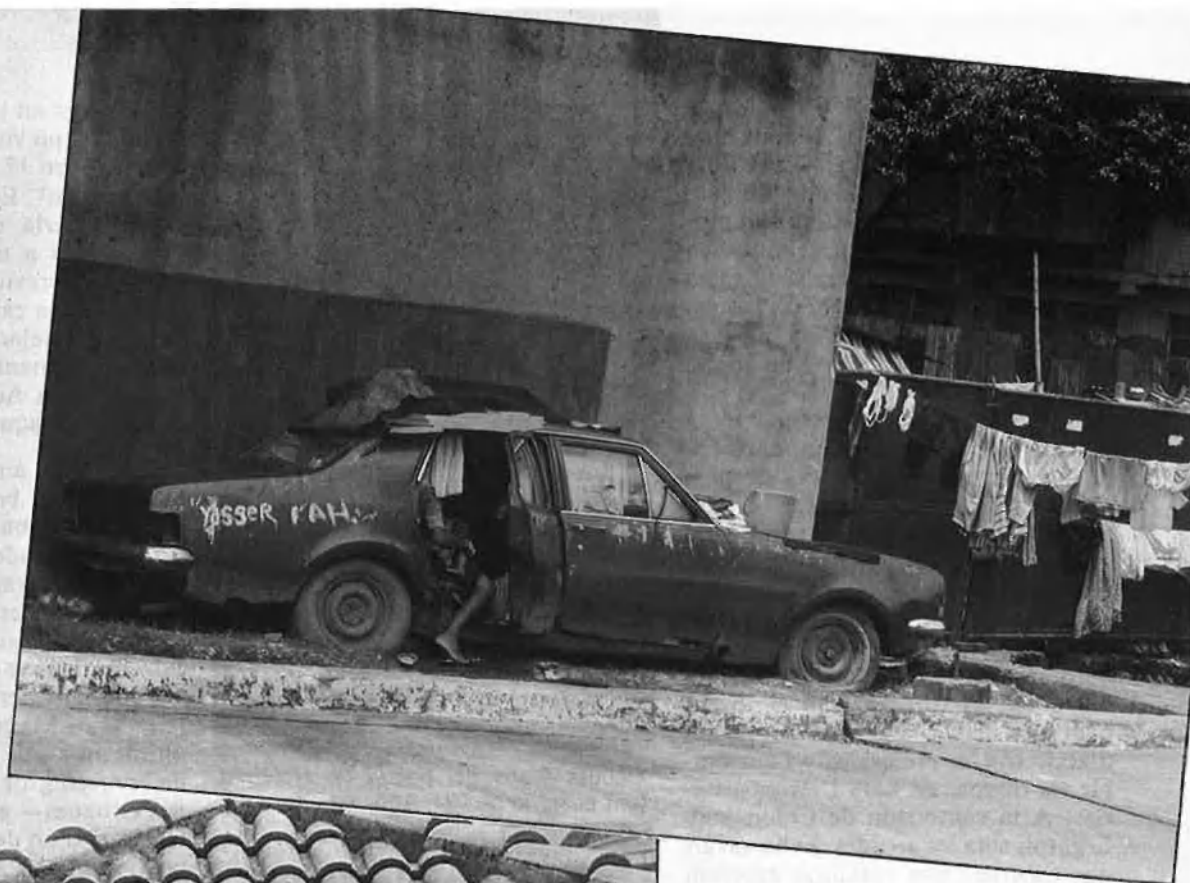
de l'illa sense problemes. Són els resultats de la política de pacificació de la presidenta Corazon Aquino.

Al poblat lacustre musulmà de Malemio, els nens despullats rodegen els estrangers cridant «¡Cory, Cory!» i fent amb la mà el senyal del «people power». Entorn seu, algunes de les parets tenen cartells amb la fotografia de l'*allatolah* Khomeini. Basilan, amb les illes de Mindanao, Palawan i les Sulú, formen les províncies del sud, on es concentra la major part dels 5 milions de musulmans filipins, una minoria en un país de 55 milions d'habitants, on el 85 % són catòlics fervents. Des de fa 14 anys, el Moro National Liberation Front (MNLF) i altres grups menors, com el MILF, hi menen una guerra de guerrilles que ha causat entre 60.000 i 100.000 morts. Les seves reivindicacions varien, segons el moment, entre una àmplia autonomia i la independència de la Bangsa Moro Republic (República de la Nació Mora). Unes reivindicacions que ignoren el fet concret que la majoria que habita aquestes províncies del sud són catòlics, aferrissadament oposats a qualsevol idea d'independència i inclús d'autonomia que pugui donar poder als caps de clan musulmans.

La guerra del sud s'ha convertit, així, moltes voltes, en una guerra entre moros i cristians, a la qual es sumen les lluites entre clans musulmans rivals, entre guerrillers dissidents, els atacs de la guerrilla comunista del New People's Army (NPA), molt activa a Mindanao, els excessos de l'exèrcit i les malifetes de bandolers i criminals comuns.

Al passat setembre, Nur Missuari, líder de l'MNLF es va entrevistar amb

Barris míseros de Manila al costat d'un gratacels del barri de Makita.

Aquino i van pactar un enfortiment de la treva pre-existent, com a primer pas cap a converses de pau.

¿És possible aquesta pau? Luis Alano, governador provincial de Basilan (avi espanyol), pare cristià, mare musulmana) m'assegura que sí. Els missioners espanyols amb els que sopo la mateixa nit, a l'escola claretiana de Zamboanga, no són tan optimistes. Un guàrdia de seguretat amb metrallera vigila l'entrada. Al menjador, els claretians tenen una emissora de ràdio per comunicar-se amb les altres missions de la regió. Estan parlant quan es talla la comunicació i quedem a les fosques i com després sabrem, el MILF ha volat una torre d'alta tensió i ha deixat la província sense electricitat, en protesta per no haver estat convidat a les converses entre l'MNLF i el govern. Quan un dels missioners m'acompanya al meu hotel amb camioneta, a través de la ciutat obscura, veiem passar un tricicle (el taxi local), amb una bandera mora. «És la primera vegada que ho veig —em diu—, s'estan envaïent».

Guanyar-se el pa a Cebú

Cebú es una illa amb platges de sorra blanca i fons de corall on descansen els turistes, principalment japonesos, i amb una serralada central on

actua la guerrilla de l'NPA. Ací, com a Zamboanga, com a Manila, els bancs, els grans hotels, els establiments públics i la majoria de botigues tenen un guàrdia jurat armat a la porta. En entrar a un cinema et controlen amb un detector de metalls. Si vas a una discoteca, t'escorcollen. I quan entres a una oficina bancària, un gran cartell t'avisa que està prohibit fer-ho portant armes de foc.

Si el visitant s'atreveix una nit a passejar pel mercat Carbon, es trobarà que centenars de famílies dormen al carrer, al terra o sobre les parades de fusta: no tenen casa on anar. Malgrat l'hora, pels miserables barris dels voltants els nens que corren pertot arreu li cridaran: «Hey, Joe!»: els filipins pensen que tots els estrangers són nord-americans. De tornada cap al seu hotel, es trobarà amb el jovent que surt dels cines —les pel·lícules d'acció són les preferides— i que omple les discos, els bars i les pastisseries. A la cantonada de Colon amb Legaspi, sota les arcades, hi ha xavals que esperen. Son *call-boys* esperant clients. I pertot arreu, els *adis-adis*, identificables per les llargues arracades que els pengen d'una orel·la. Són els membres de les bandes juvenils, donades, diuen, a la marihuana, la delinqüència i l'extorsió.

A Cebú, al visitant, li serà fàcil fer-se amics, especialment entre els que intenten buscar-se el pa a les platges de la veïna illa de Mactan: venen collarets i polseres de petxines i altres records als turistes dels hotels, els fan de guies, els porten d'excursió amb barca, els busquen «girls» per a la nit, o s'ofereixen ells mateixos, quan l'ocasió és propícia. Viuen al dia. Cap d'ells no té un treball fix —ni els seus germans, ni els seus pares, però tots tenen famílies nombroses per alimentar.

Si el visitant vol conèixer de veritat les Filipines, farà bé d'acceptar l'ofertament de ser portat a un bar de «girls», per fer-hi una ullada: locals buits i immersos en llum vermella i música estrident. Les noies esperen assegudes a la porta els clients, filipins, o millor estrangers, que paguen més. Algunes no tenen encara quinze anys. N'hi ha que de dia van a l'escola i de nit fan la feina d'amagat dels seus pares, per guanyar alguns diners amb què comprar-se roba. D'altres ho fan, purament i simplement, per menjar l'endemà. La tarifa habitual —1.000 pessetes, una estona; 2.000, la nit— suposa uns texans, o uns quants dies de panxa plena.

Xiquets àrabs del poblat de Malemíu, fent el signe de Cori Aquino.

Els extrems de Manila

La violència política o criminal està a l'ordre del dia a les Filipines. No cal obrir els diaris, es palpa a l'ambient. Però que ningú no en dedueixi que el poble filipí és violent. Segurament no ho és més que altres pobles. Però la misèria: sí que ho és.

Tondo és un barri situat al nord de Manila. Aquí viuen 180.000 persones, apinyades en 17.000 cabanyes, en només 1,5 Km². És el principal suburbi de la misèria de Manila, però no l'únic. Fins a un milió de persones viuen —sobreviuen— en els suburbis lumpen de la capital, en míseres barraques rodejades d'escombraries. Molts dels manifestants que van donar suport a Aquino contra Marcos van sortir d'aquí.

El contrast amb Makati és absolut. Makati és el barri dels negocis, els bancs, les ambaixades, les urbanitzacions ajardinades dels milionaris on els guàrdies armats no deixen entrar els estranys. Per a molts filipins, passejar davant dels aparadors dels magatzems de luxe de Makati és una forma de fugir, per una curta estona, de la realitat. Makati es va fer famós els últims mesos de Marcos per les pluges de *confetti* groc —retalls de les Pàgines Grogues— amb què, des dels gratacels, el món dels negocis donava suport, també, a Aquino.

A mitja distància geogràfica entre Tondo i Makati —geogràfica i també d'altres— es troba el palau presidencial de Malacanang. Corazón Aquino, que hi treballa però no hi viu, ha complit la seva promesa d'obrir-lo al poble, i els filipins hi acudeixen ara per contemplar les col·leccions mil-

Marcos s'en va anar, la misèria ha quedat

J. Bartolí

Lex-dictador Ferdinand Marcos va fugir de les Filipines deixant un país quasi en bancarrota. Dues dades resumeixen la situació:

— Un deute extern de 26.000 milions de dòlars (3,5 bilions de ptes.). Encara que el 1983 Manila va limitar el pagament d'interessos a només 3.900 milions de dòlars a l'any, això encara suposa la meitat de les exportacions.

— Oficialment, d'una força laboral de 21,7 milions de persones, 2,6 estan sense feina i 5 milions més estan subempleats. La realitat —que un pot palpar a diari— és molt pitjor.

El govern d'Aquino ha fet públiques algunes dades econòmiques dels sis mesos posteriors a la revolu-

ció que permeten un cert optimisme: importantíssim increment de les reserves de divises estrangeres, disminució de la inflació fins el 2,4 per cent (en el mateix període de l'any passat va ser del 37 %), augment del consum elèctric d'un 11 %, disminució del producte nacional brut en només un 2,23 % (en el mateix període de l'any passat va disminuir en nn 6,62 %), i previsió que el PNB augmentarà aquest 1987 en un 6 %.

Corazón Aquino ha dut a terme alguna de les seves promeses populars, com l'abaratiment dels aliments bàsics. Ara intenta llançar endavant un ambiciós pla d'obres públiques —carreteres, preses, obres d'irrigació— per crear un milió de llocs de treball rurals. Falten,

Botigues de Cebú. No n'hi ha cap sense el seu guàrdia de seguretat.

nàries de la guardarrobia d'Imelda Marcos i per sentir que el palau és, també, una miqueta seu.

A l'exterior, venedors ambulants ofereix samarretes grogues amb la foto d'Aquino estampada. I els soldats que li fan guàrdia s'ofereixen a retratar-se amb els turistes, i demanen, després, una propina.

però, els diners. El govern confia obtenir-los de la «recuperació», per via judicial, dels mil milions de dòlars passats il·legalment per Marcos a l'estranger.

Pero tot això no és suficient. A l'altre costat de la balança hi ha l'aturada de les reformes econòmiques per l'enfrontament entre els sectors empresarials i socialdemòcrates del govern de coalició. Hi ha, també, l'onada de vagues en petició de millores salarials (el salari mínim es de 300 ptes. diàries) que pateix el país: 3 milions de jornades de treball perdudes en els sis mesos següents a la revolució, un 120 per cent més que el mateix període de l'any anterior. Les vagues han estat dirigides pel sindicat Kilusang Mayo Uno (Moviment Primer de Maig, 100.000 militants el 1980, 600.000 avui dia), que segons la patronal està controlat pels dirigents de la guerrilla comunista. □

L'altra cara de les nits boges de la capital

Paradoxalment no és als barris de barraques de Manila on l'estranger d'ulls atents pot sentir-se més ferit per la dimensió humana de la misèria, sinó entre les llums de neó multicolors del barri Ermita, el cor de les nits boges de la capital. Aquí, en carrers com M. H. del Pilar, Padre Faura o Alhambra, és on acudeixen els filipins, els turistes i els soldats de les bases nord-americanes darrere de la diversió, i on hi ha la màxima concentració de restaurants, discoteques, bars de cambres, sales de massatge, pubs, clubs, *sexy-shows*, prostitució i carteristes.

Les portes obertes de les discos deixen veure la plantilla femenina ballant a la pista en biquini blanc —aquest sembla ser l'uniforme de rigor en començar la nit; en acabar, sovint ja no hi ha uniforme. Els porters insisteixen als vianants perquè hi entrin. Velles matrones o joves amb l'aire avorrit l'inviten a un «massatge». Professionals de tots els sexes li pregunten on va, intentant que s'aturi un moment. I nens vestits amb retalls li demanen «one piso», un pes, acompanyant-se amb la mà i la mirada, prop de la seva mare, el seu pare o els seus germans, que dormen sobre la vorera, entre *pub* i *pub*.

El nom del miracle

L'economia filipina, que Marcos va deixar a la bancarrota quan s'en va

anar, ha donat el 1986 alguns senyals esperançadors d'una possible recuperació. Per afavorir-la, Aquino vol llançar endavant un gran projecte d'obres públiques per crear un milió de llocs de treball. L'únic que falta és trobar els diners. De les reformes econòmiques, ningú no en parla. El sector empresarial les ha aturades.

I mentrestant, les vagues demanant l'augment del salari mínim (està per les 300 pessetes diàries) han fet augmentar en un 120 per cent les hores de treball perdudes en els últims sis mesos.

Vagues, atacs de la guerrilla, inestabilitat política, tot ajuda a espantar els inversors estrangers. I inversors estrangers és el que precisament desitja la presidenta per fer possible el seu somni de convertir les Filipines en un nou Taiwan o un nou Singapur.

És un gos que es mossega la cua, perquè tots els problemes de les Filipines: vagues, guerrilles, inestabilitat i la resta, provenen i es redueixen a un de sol, la misèria. Aquest és el missatge que la presidenta va intentar portar en els seus viatges als EUA i al Japó: «Doneu-nos diners, perquè, si no acabem amb la misèria, no es pot posar fi a la guerrilla».

«El poble filipí vol la pau, i la tindrà», va afirmar Corazón Aquino en pujar al poder. ¿És possible la pau? Les negociacions del govern amb la guerrilla no van per bon camí. Les treves són precàries. Els militars diuen que només beneficien els guerrillers, i s'oposen a fer-hi concessions. I ells són els qui tenen la paella pel mànec, especialment des que van evitar al novembre que el sector més dur de l'exèrcit fes un colp d'estat. «He d'explorar les opcions pacífiques al màxim», ha dit Aquino. Només així podrà tenir, ha afegit, «una base moral per a una opció militar». La seva religiositat influeix fortament en la seva actuació política, i només si es convenç que les guerrilles no volen la pau ordenarà al seu exèrcit d'atacar.

Una enquesta recent ha assenyalat que el 90 per cent dels nens i el 60 per cent dels adults de les Filipines preferirien ser ciutadans nord-americans abans que filipins. Un sentiment generalitzat així evidencia com de profunda és la crisi que viu el país. Hi ha una cosa més dramàtica que la misèria, la violència i la guerra: és més dramàtic que no s'albirin solucions. Es diria que només un miracle pot salvar les Filipines. Moltíssims filipins creuen encara que aquest miracle es diu Corazón Aquino. □